

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: □ centiméterenként 6 fillér. Többzori hirdetések árképzésében részeseül.

Nyitvány sora 40 fillér.

A Közérdek eredeti táviratai.

A miniszterelnökség sajtóosztályától.

Vitéz katonáink győzelmei.

Berlin, október 23.

Nagy főhadiszállás ma délelőtt közli: Iser-csatorna mentén tegnap sikereket értünk el. Dixmuidentől délre csapataink előre nyomultak. Lille-től nyugatra támadásaink sikerrel jártak; több helységet elfoglaltunk. Nyugati hadsereg arcvonalának többi részei nagyjában nyugalmat volt; keleti harctéren Augustowtól nyugatra az orosz támadásokat visszavertük; több gépfegyvert zsákmányoltunk. Délkeleti harcterről érkező jelentések még nem szólnak bevezetett eseményekről.

Csapatunk Oroszországban.

Budapest, október 24.

Mialatt tegnap Przemysltől délre folyó csatában főképp ellenség támaszpontjai ellen felállított nehéz tüzérségünk vitte a szót, San alsó folyásán heves harcok fejlődtek ki, amelyek során az ellenséget több helyen a folyó nyugati partjaira engedték átkelni, hogy megtámadhassuk és megverhessük. Az átkelt orosz csapatokat immár mindenütt egészen a folyóhoz szorítottuk. Zarzece mellett ezernél több foglyot ejtettünk, hadseregünk egyes részei váratlanul Ivangorod alatt termettek, ott két ellenséges hadosztályt megverttek, 3600 orosz elfogtak, egy zászlót és 15 gépfegyvert zsákmányoltak.

Temes monitorunk egy sikeres hadműveletről való hazatérében Száván ellenséges aknára került és elsüllyedt, a hajó személyzetéből 30-an hiányzanak, a többi megmenekült. — Höfer.

Visszavonulnak az oroszok.

Október 24.

Az oroszok sietve visszavonulnak a Visztula jobb partján. Ebből következtethető, hogy belátták a Varsó—Ivangorod vonal tartóhatatlanságát.

Ruskowót, 12 kilométerre Varsótól, csapataink elfoglalták.

A téli háború borzalmait ellen katonáinknak prémre van szükségük. Akiknek van, küldjék e címre: Hadsegélyező hivatal, Budapest, Váci-utca 38. A posta ingyen szállítja.

Törvényhatósági közgyűlés.

Alsó-Fehér vármegye törvényhatósága f. hó 19-én rendes közgyűlést tartott Szász József főispán elnöklété alatt.

Elnök főispán a közgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

Főispán beszéde.

Melyen t. Törvényhatósági Közgyűlés!

Legutóbb tartott közgyűlésünk óta, midőn őszinte fájdalomunk kifejezése mellett Ferencz Ferdinánd volt trónörökösünk ő cs. és kir. Fenségségének gyászos emlékét öröklítettük meg jegyzőkönyvünkben — a világesemény gyors haladása édes hazánk egére is borús felhőket hozott, — Két oldalról reánk támadt külsőlelenség kényszerített véres háborúba.

Igazságos ügyünk tudatában vettük fel a nehéz harcot s az igaz hazaszeretettől fakadt, — a történelemben is páratlanul álló általános lelkesedés megacélozta erőnket, melyel a nehéz feladatok teljesítésére indultunk.

Fiaink lelkesedéssel — a győzelem reményével vonultak a harcmezőkre, hoi halált-megvető bátorsággal állanak a Király és Haza védelmére csatában s bámulatra méltó hősiességgel eredményesen vívják nap-nap után a nehéz csatát.

Az itthon maradtak teljes odaadással veszik ki részüket a háborúval járó áldozatkészségből, ki-ki a maga tehetsége és módja szerint, a derek honleányok, édes anyák, testvérek szorgalmas kezimunkáikkal segítenek a harcban levő fiaink sanyaru helyzetének könnyítésén.

A jótékony és emberbaráti szeretet terén — a háborúban megsebesültek ápolásából is kivesszük sok áldozattal és fáradsággal járó részüket, mint önkéntes ápolónők Nagyenyed, Gyulafehérvár, Marosújvár és Abrudbánya városában felállított kórházakban szeretetre méltó gyöngédséggel, gondossággal ápolják megsebesült visszatért hadfiainkat, kik gyógyulva ismét lelkesedéssel térnek vissza a harctérre.

Most a háború kitörése alkalmával ismerte meg a közönség az ezzel járó felelősségteljes munka igazi nehézségeit.

A mozgósítás gyors keresztülvitele, a hadkötelesek pontos bevonulása közigazgatási tisztviselői karunknak dicséretére válik s különösen a kultisztviselőknak és községi előjáróságoknak kell igaz elismerésüket nyilvánítani, kik nehéz feladatukat minden várakozást felülmúló eredménnyel oldották meg.

Ehez járult az az általános lelkesedés, mely nem csak a harcban vágyó ifjakban, de a király felkent személye iránt érzett mély ragaszkodásban és a hazaszeretettben egybeolvadt lelkekben egyaránt él.

Midőn harcban küzdő, vérző fiaink fegyverére Isten áldását és segédelmét kérjük,

fogladjuk buzgó imáinkba azon kérést is, hogy azon szent érzések áldó szelleme, mely e vármegye minden rendű és rangú lakosát a hazaszeretettben igazi testvéreké tette — örökjék felettünk állandóan, adja meg a kölcsönös megértésen alapuló nyugalmat és bizodalmat, mely mindenhez erősségünk leend. A közgyűlést megnyitom.

Indítványok.

Az emelkedett hangulatu megnyitó után, mely nagy hatást tett a törvényhatóság tagjaira; elnök főispán meleg szavakban parentálta el Deutsch Adolf gyulafehérvári nagykereskedőt, a Ferencz József-rend lovagját, ki vármegyénk közéletében lelkes tevékenységet fejtett ki. Indítványára a közgyűlés Deutsch Adolf b. tag emlékét és érdemeit jegyzőkönyvileg öröklítette meg.

Zeyk Daniel főrendiházi tag az elnöki megnyitó kortörténeti vonatkozásokban gazdag és lelkes tartalmat hangsúlyozván, indítványozta, 1. hogy a megnyitó egész terjedelmében a közgyűlés jegyzőkönyvébe vétessék s örök emlékezetül szolgáljon arra, milyen általános áldozatkész és önfeláldozó lelkesedést keltett vármegyénkben is az a nagy harc, melyet nemes és dicsőséges szövetségeseinkkel egyesülve nemzeti létérdekeinkért s jövőnkért folytatunk.

2. hogy fejezze ki a közgyűlés elismerését azokért a nagy szolgálatokért, melyeket vármegyénk tisztikara, a mozgósítás és hadba vonulás nagy munkájának gyors és sikeres lebonyolítása körül a nemzeti közügy és tekintély érdekében fáradozó buzgósággal teljesített.

A közgyűlés lelkes egyértelműséggel határozattá emelte az indítványt.

A vármegye költségvetése.

A tárgysorozat rendjén a vármegye 1915. évi költségvetése, a tisztí nyugdíj-alap 2,5%, székházépítési-alap 1%, községi körjegyzői nyugdíj-alap 1,5%, abrudbányai Ferencz József laktanya 2% pótdadója megállapított.

A közigazgatási és árva pénzek elhelyezésére vonatkozólag határozatot, hogy az eddigi elhelyezés és arány érintetlen hagyása mellett az 1915. évben befolyt jövedelmekből 30000 kor. a tövisi, 15000 kor. a balásfalvi takarékpénztárban helyeztessek el.

Alispáni jelentés.

Nagy érdeklődéssel hallgatta a közgyűlés az alispáni jelentést, melyből közöljük a következőket:

Méltóságos Főispán ur!

Tekintetes Törvényhatósági Közgyűlés!

Az 1886. évi XXI. t.-cz. 68. §. 8. pontja értelmében előírt jelentésemet következőkben teszem meg:

Alsó-Fehér vármegye közállapotai a folyó évben rosszak voltak. Az 1913. évi második rossz gazdasági esztendő következményei hatványozott módon mutatkoztak és mutatkoznak. Ezek enyhítésére mindenki megtette

a maga köteleességét. A lakosság tehetősebb része élelemmel és hajlékkal segítette falubeli segélyre szorulókat, míg a kormány a mult ősszel kiosztott tengeri, építési és számszegélyen felül hathatósan nyújtott segélyt vetőmagvaknak részben ingyen, részben pedig mérsékelt árban várakozás mellett történt kiosztásával.

A tavaszi munkákat mindenki igyekezett mielőbb elvégezni, de azt a tavasszal is még mindég tartó sok csapadék erősen hátráltatta. Alig hogy a magvak a földben voltak, beállott a szárazabb időjárás, a mi oly mérvű volt, hogy az az elvetett gabonáknak nem hogy használt volna, hanem azokat fejlődésükben megakasztotta. Így jött el az aratás ideje, a minék az eredménye rossz volt. Átlag alig adott a föld annyi gabonát, mint a mennyire szükség van vetőmagra és élelemre a jövő aratásig. Azon körülmény, hogy mindannak dacára lett gabona eladva, csak azt bizonyítja, hogy az emberek most kénytelenek gabonát eladni a pillanatnyi tartozásaik kiegyenlíthetése végett; de ezzel szemben majd később kétszeres aron lesznek kénytelenek kenyérnek való gabonát venni.

A takarmányneműek jó hozamot adtak, de az állatállomány teljes lepadása folytán azt értékesíteni alig lehet.

A közegészség egy néhány szörványosan előforduló helyi jellegű és kisméretű járványtól eltekintve elég kedvező volt. Mindazonáltal felemlítendő a buzásbocsárdi hasihagyomány, a mely már hosszú hónapok óta mind tart és dacára minden óvintézkedésnek és védekezésnek nem szűnik meg.

A háborúval karöltve járó betegségek már mutatkoznak. A harcterről hazajött sebesültek és betegek behozták a vérhas és a kolerát is.

Vármegyénkben a verhas meg csak a katonák között fordult elő, de a kolera Kutyfalván egy odaváló nem katona áldozatot követelt.

Ezen eset górcső-vizsgálat útján lett megállapítva.

Az óvintézkedések meglettek vármegyeszerte téve és azok ellenőrzéséről gondoskodni is fogok, de kívánatos volna, hogy a közönség a hatóságok intézkedéseit ne igyekezzék kijátszani, hanem maga is segítse elő.

A vármegyei közkórház átalakítása és kibővítése céljából a Belügyminiszter 200000 korona segélyt helyezett kilátásba, a mely összeget azonban csak akkor utalványozza ki, a mikor az építés tényleg megindul. A versenytárgyalás július 11-én meg is lett tartva. A központi fűtés-, vízvezeték-, csatornázás- és linoleum-munkák leszámításával az összes egyéb munkákat Kerekes—Müller—Bakó-cég nyerte el 185372 kor. 37 fill., a központi fűtés, vízvezeték és csatornázási munkálatokat Rohonczy Hugó 48468 kor. 61 fill., a linoleum-munkákat Hamerschlag Miksa 7556 kor. 75 fill. és így az összes költség volna 241397 kor. 73 fillér. A kettőszázezer koronán felüli összeg a tartalékalapból bőven fedezetet nyert volna.

A közbejött mozgósítás folytán a szerződések nevezett cégekkel nem lettek megkötve és most nagyon is kérdéses, hogy ezen tervbevitelt építkezésből mikor lehet valóság.

Az állategészségügy a most fellepett, azaz Szeben vármegyéből áthurcolt és enyhe lefolyású köröm- és szájfájástól eltekintve kedvező volt.

A folyó évben megtartott fősorozásra 4900 egyén lett felhíva, ezek közül megjelent 3668 egyén (75%) és ezekből alkalmasnak találtatott 1496 egyén, azaz a megjelentek 41%-ka, a mi nagyon jó eredménynek mondható.

A most folyó népfőlkelő bemutatás még nem fejeződven be, annak eredménye még ismeretlen.

Ferencz Ferdinánd trónörökös és neje ő fenségeik szarajevói meggyilkoltatásából származott külügyi helyzet folytán a m. kir. Honvédelmi Miniszterium 1914. évi július 31-én 3333—1914. H. M. elnöki szám alatt elrendelve az általános mozgósítást, a már békében előkészített tervek alapján a rendelkezéseket megtettem.

A mozgósítás vármegyénkben minden tekintetben pontosan és akadálytalanul fogantatva lett. Karhatalmat alkalmazni sehol sem kellett. Minden bevonulni köteles egyén pon-

tosan bevonult és egyetlenegy ellenkező hangról sincsen tudomásom.

Ezen dicséretes eredmény természetesen elsősorban a bevonulni kötelesek érdeme, de a kör- és községjegyzőket, község előjárókat, a városok és a fősolgabírószágok tisztikarait is dicséri azon pontos munka, a mellyel a felsőbb rendelkezéseket fogantatították.

Vármegyénk eddigelé kiállított 996 igazolvánnyal ellátott lovat, 600 mállás állatot, 312 drb kettős lófogatot és számos helyi fuvart. Ezeket oly mértékben kellett kiállítani, hogy lovat és lófogatot többet már képtelen előállítani.

A tisztikarból bevonultak: dr. Dobozy Vilmos tisztii főorvos, Molnar Geza főlevéltárnok, dr. Demeter Janos allelevéltárnok, dr. Sárdy Elemér, dr. Bagarus Andras, dr. Vajna Izidor járási orvosok, Korbuly Leó és Teleky Gábor közigazgatási gyakornokok, 2 helyhatósági, 5 járási allatorvos, 6 járási számvévő, és 3 hivatalszolga, míg a kör- és községi jegyzői karból 2 és 10 községi előjáró.

Ezzel kapcsolatosan jelentem továbbá azt, hogy Gyulafehérvárt mintegy 1500, Nagyenyeden 250, Marosújvárt és Balászfalvát mintegy 50—50 harctéri sebesült nyer körházi kezelést és ellátást. Ezek ápolása körül a hölgyek és az orvosok dicséretes ügybuzgalmat fejtenek ki. Ezen körházak felszerelése és a betegek ellátása körül a közönség szinte vetélkedve ajánlja fel szolgálatait és küldi a különböző adományait.

Végül fel kell említem a személyi változásokat:

Farkas Géza árvaszéki iktató elhalt. Herepey Károly, Horváth Jenő, Farkas Sándor dijnokok állásaikról lemondottak, míg Fodor Ignác hivatalszolga el lett bocsátva.

Főispán ömeltósága Simonffy Alajos nyug. fősolgabíró a balászfalvi fősolgabírói állásba behelyettesítette, ifjabb Szász Józsefet tb. szolgabíróvá, Henzel Simont, Sándor Jenőt dijas, Jancsó Sándort és Mayer Ákost díjtalan közigazgatási gyakornokká, Székely Ferenczet árvaszéki iktatóvá, Dezső Mózeset irodasegédtsztté nevezte ki. Schlett Arankát, Lázár Lukrétia, Károly Gizellát, Utczás Lőrinczet és Miske Lajost dijnokokká neveztem ki.

Gyulafehérvárt június 4-én megtartott általános tisztújítás alkalmával Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester nyugalomba vonulása után polgármesterré, dr. Roska Miklós városi tanácsos, míg tanácsossá dr. Kratochvill Ferencz ügyvéd választott meg.

Vizakna város tisztii orvososa dr. Kemény Salamon állásáról lemondott és helyébe dr. Kovács Ferencz radnóti körorvos választott meg.

A tulajdoni részben községi ügyekkel lefoglalt tárgysorozat gyorsan letárgyaltatván a gyűlés déli 12 órakor véget ért.

A mult hét eseményeiből.

Az orosz betörést három het alatt teljesen visszavertek derek katonáink.

Okt. 18-án már Körösmezőt is elhagyta az orosz csapat és a Tatárhágra vonult.

Az oroszok visszavonulásukban minden utjukba eső helységet kiraboltak és felgyújtottak. Az orosz hősiesség ebben nyilvánult.

A francia Lillenél a francia-angol támadást a németek győzelmesen visszaverték és nagy veszteségeket okoztak.

Varsó fölött megjelent az első Zeppelin és az osztrák-magyar motoros útegek, melyek Lüttich, Namur és Antwerpen alatt döngtek, utban vannak át az orosz vasutakon Varsó felé. Lengyelország nagy és történelmi nevezetességű fővárosának napjai meg vannak számlálva, a főváros és vele egész Lengyelország felszabadítása a kozákuralom alól már nem késhet sokáig. Ebben a szörnyű és csodálatos világháboruban mindig ez volt az ut, valahányszor egy nevezetes ellensé-

ges város eleste volt küszöbön: a csapatok körülzárták, a Zeppelin megjelent fölötté és azután megérkeztek a mi motoros útegeink, néhány napos ágyútűz, azután rohamok és vége. Ez a sors vár most Varsóra.

Okt. 19. Galicziából egyre rohamosabban vonulnak vissza az orosz csapatok. Mint ismeretes, a kormány már felszólította a lakosságot és a menekült hatóságokat, hogy térjenek vissza Galicziába. Az oroszokat eddig nyolczvan helységből vertük ki, százhatvan helységből pedig az oroszok önként menekültek ki csapataink közeledésére.

Varsó alatt a magyar huszárok is megjelentek és a német ulánusokkal együtt erős kozák lovasságot vertek meg.

A német flotta egy angol tengeralatt járó naszádot az Északi-tenger német öblében megsemmisített. Egy japán czirkáló pedig a kiacsai öbölben német aknára futott és elsüllyedt.

Anglia annyira fél a németek tengerparti támadásától, hogy nagy védelmi művek készítéséhez fogott.

Az oroszok feladták utolsó állásukat is a Kárpátokban. Hirtelen kivonultak a Tatárhágból és így e napon az oroszok egészen kitakarodtak a Kárpátokból.

Okt. 20. Hős katonáink Siankitól le, egészen Beszterczéig az összes hegyeket megszállották. A hadvezetőség ennek örömeire 48 órai pihenőt adott a katonáknak. Egy hét alatt 100 kilométernyi vonalon szorították vissza az oroszokat.

Egy hónap óta dul már az Oise és az Aisne közt a világtörténelemnek kétségtelenül legnagyobb csatája. Egyetlen nap nem mult el, hogy akár az egyik, akár a másik fél részéről akció ne történt volna. Méltán nevezhető ez az eldöntetlen ütközet azért is a világ legnagyobb harcának, mert ily hosszú ideig még sohasem állottak egymással szemben ellenséges csapatok.

Az osztrák-magyar csapatok e napon éjjel 11 órakor vonultak be Csernovitzba. Leirhatatlan öröm volt a városban. Az oroszok futva menekültek csapataink közeledtére.

Okt. 21. Az orosz-lengyelországi harcok sikeresen folynak. Óriási orosz erők kísérelhetnek a Visztulán való átkelésével, de a szövetséges seregek minden támadást visszavertek.

Az ostromágyuk már megkezdtek Varsó külső erődvonalának bombázását.

A katonai helyzet Szerbia megszállott területén, a magaslatokon és a dombokon változatlan, legfőlebb a mi csapataink kedve frissül fel napról-napra, hogy az erősen elszánczott ellenséget minél hatásosabb tűzbe vegye, roham útján megközelítse és bevehetetlennek képzel hadállásából visszaverje. Az ellenség akcióképességét a hiába való betörési kísérletek, az enormis veszteségek megbénították és ma már a szerb hadsereg nem tehet mást, mint azt, hogy meghúzódik gondosan épített fedezékai mögött. A mi csapataink futóárkokkal igyekeznek a föld alatt bujkáló ellenség közelébe jutni és ott, ahol összecsapás történik, rendszerint a mi fegyvereink a győztesek. A tempó lassúságát csapataink rég megszokták és a közvéleménynek sem szabad türelmetlenkednie, mert a mi célunk az, hogy minél kevesebb áldozatokkal, minél maradandóbb eredményeket érjünk el.

Adakozzunk az Augustus-egyletnek!

Kitartás és bizalom!

Antwerpen eleste, az orosz seregeknek általános visszavonulása azt érezteti, hogy az ide-oda hullámzásból már kibontakozik a végső fejlemény. Franciaországban még eldöntetlenül áll a gigászi birkózás, de Antwerpen után már nem lehet kétséges, hogy ott is beáll az a fordulat, mely ellenségeink számára a vég kezdetét jelenti.

Mintha már is ott tartanánk. Mostani offenzívánk Oroszország földjén az állandó előnyomulás útjának ígérkezik, mely nem ösmer ingadozást. A tervszerűségbe mintha most már az elszánt akarat dirigálná a hadi eseményeket. Ki vannak tűzve a célok, számbavéve és kellően elosztva az erők: a mostani offenzíva már arra van hivatva, hogy a végső kifejlődésnek, az egész háboru megpecsételésének szolgáljon.

Ellenségeink, mint veszedelmes turán a hegymászók, egymáshoz kötötték sorsukat. Egyiknek sem szabad békét kötnie a másik nélkül. A hegymászók a közös kötéllal segíteni akarnak magukon, a szövetséges ellenségek azonban mintha kölcsönösen vesztükbe vonnák magukkal a másikat. Ezért kell, hogy veretlen egyik se maradjon.

S lehet-e állam jobban megverve, mint Belgium? Tulélheti-e harczképes nemzetül Franciaország a mostani harcok vereségét, mihelyt éri, s mely elkerülhetetlennek látszik? Megállhat-e Anglia egy letiport Franciaország, egy menkülő Oroszország mellett hadviselő félnek?

A mostani erőfeszítések már a krízist jelentik a nagy világláznak. Még csak meghatárolt ideig nem szabad lankadni, még csak egyszer meg kell sarkanyuznunk akaratunkat, energiánkat, s a világ legnagyobb háborujának legdicsőségesebb és legzsigorítóbb gyümölcsei megértek a számunkra.

Nem a harcosoknak szól ez a perspektíva, hiszen azok után, miket katonáink eddig produkáltak, becsmérés lenne bátorlással és biztatással hozzájuk fordulni. De feltárjuk a társadalom előtt, mely nagyon meg van viselve. Melynek lelkét tépi a hadban állókért való rettegetés, melynek minden idege megfeszül a jövő lesésében, melynek türelme a legerősebb próbának van kitéve, s melynek áldozatkészségére még mindig és még fokozottabban mértékben appellálni kell. Ezeknek kell a biztatás, a világos átlátása annak, hogy már eddig is ugyszólván biztosítva van a végső győzelem.

Nem szabad lankadni a lelkesedésnek, nem szabad megcsappanni az áldozatkészségnek. Ellenkezőleg. A harctéri állandón diadalmas helyzetre gondolva, a társadalomnak összes erejével rohamra kell indulnia azokban a hivatásokban, miket a háboru neki szabott ki harctámogató feladatul. Az érzés az kell, hogy legyen: most, még egyszer, nem utoljára, de teljes erővel és bizalommal!

— **A nagyenyedi papíráruhá r. t.** sebesült katonáink részére 20 1915. évre szóló Nagyenyedi naptárt és 500 darab kiszáslót küldött olvasás illetőleg, kiosztás végett. A szives adományokért hálás köszönetet mond ez uton is, Báró Bá n f f y Kázi-mirné elnök,

Hősi halál.

A napokban egy törődött, öreg paraszt-asszony jött be a városba, tárgyalásra volt megidézve valamilyen hagyatéki ügyben.

A tárgyalást vezető közjegyző szoba ereszkedett az öreg asszonnyal, szó esett a háborúról is, mire az öreg asszony előhuzott a kebeléből egy megviselt irást és kérte a közjegyzőt, hogy tegye ki az újságba azt az irást, amit annyi szomorúságot hozott neki a szerbiai harcztérről.

Ime az irás:

K. u. k. Inf. Reg. Friedrich Grossher. von Baden Nr 50.

14. Komp.

Tekintetes K r i s i á n G e o r g

Msztbenedek.

A fenti századparancsnokság őszinte részvétellel tudomásukra hozza, hogy fiuk: K r i s i á n F i l o n t i z e d e s, Jagodnai útközetnél Szerbiában hősi halált szenvedett. Tekintettel arra, hogy fiuk az útközet alkalmával oly hősiességgel harcolt s mint egy hős példát mutatva a többieknek. Császáráért, királyáért s hazájáért hősiességgel halt meg, fiuk a vitézségi kitüntetéssel lesz felruházva, de sajnos, nincs kinek átadni, miért is vitézségért is mellékelek 100 koronát s legyenek büszkéek elesett fiujukért, ki Császáráért, Királyáért és a magyar Hazáért egy jó példa mutatásával vitézül, hősiességgel harcolt és hősi halált szenvedett.

1914. október 7-én.

Olvashatlan aláírás

Kommando des 14/50 Feldkomp.

Moldován János m. kir. honvéd köztitéz.

(Szül. 1889. Kolozsárán † 1914. okt. 19.)

(B.) Folyó hó 21-én délután temetésen voltam. Részt vett több száz polgártársam, uri hölgyek, számos tisztviselő és iparos, szegények és vagyonosak vegyesen. Nem ismertem és azt hiszem, hogy kevesen ismerték, akinek végtisztességételőre összegyűltünk. Bizonyára láttuk a sok ezer daliás honvéd között ama szép napokban, amikor bejöttek a gyakorlatról, amikor felesküdtek és amikor elbucszunk tőlük, bizonyára színes virág borította az ő mellét, sapkáját, puskája csövét. Fialat 25 éves szeme ragyogott, gondolatai pedig valóságilag haza szálltak Kolozsárára, szülőföldjére, szegénysorsu özvegy anyjához és kedveseihez. Aztán bevagyonirozták a többi, új csukaszürke uniformisba öltöztetett vitézekkel együtt és hangos éljen és szetreaszke kiáltás között elbucszva elment ő is a harcztérre. Elég hamar eljutott a dicsőség, a küzdelem veres mezéjére. Már augusztus 25-én harcban volt. Mennyien hullottak el mellőle a mi vitéz, hős fiaink, barátaink közül. Ő ment tovább. Szeptember 24-ig hétcsatában vett részt. Böven osztotta a halált, de őt nem fogta a golyó. A golyó okozta sebből könnyen ki lehet gyógyulni, nagyszerű orvosaink értenek hozzá. A mi vitézünket a hadviselés súlyosabb csapása: a ragályozó vérhas támadta meg. Kiállították a sorból és kórházba küldték. Így jutott vissza hozzánk az erős, a fiatal, a bátor dalia, aki merészen szembeszállt a csaták veszedelmeivel, hogy azután fájdalmas kórjával ágyban, párnák közt haljon meg. Ennek a szegény özvegy asszony egyszerű fiának, akit nem ismertünk, de akiről tudtuk, hogy önfeláldozóan küzdött a csatatereken, igaz kegyelettel meg kellett adni a végtisztességet. Hiszen ő csak kötelességet velt teljesíteni, amikor a honvédek sorába állott s azt remélte, hogy a háboru után majd visszatérhet csendes falujába s része lesz abban a szükre kimért boldogságban, ami kijut a szegény özvegy asszony fiának is. Haza, társadalom, a nagy világhatalmak összekoppánása, egy új, egy csodálatos jövő képe aligha izgatta képzelődését. Hiszen ideje sem volt ilyen gondolatokra. Alig pihent meg egy csata után, újra felharsant a trombita szava, peregtek a dobok, hurrák! rajta! s ő is új

rohamra tört előre! De mi tudtuk, mi éreztük, hogy ez az ismeretlen román fiú hősi lélekkel, lelkes elszánással miért teszi társaival együtt kockára életét és úgy gondoltuk, hogy azért a sok száz hőst, kik társai voltak, akiknek lelke a csatatérről egyenesen a hősök menyországába szállott, s akiknek mi, sok-sok száz kilométer távolság miatt, csak büszke fájdalommal telt lelkünk imájával adózhattunk, adjuk meg a végtisztességet.

Nemes lelkű hölgyeink gondoskodtak, hogy kellő tisztességgel legyen kiállítva végső pihenő ágya: koporsója. Tölgyfa-koszoru, virágok halmaza borította szerény ravatalát a megyei kórház halottas házában. Főtiszt. Major János g. kath. esperes szépen, meghatóan bucsuztatta el, s az ismeretlen ifjú hóst sokan siratták meg asszonyok, lányok, hiszen küzdő társa volt a mi rokonainknak, szeretettjeinknek ott messze a csatatereken. Egyszerre felzendült a gyászdal a magyar iparosdalkör tagjainak ajkán, mellyel méltón és szépen fejezték ki részvétüket. Azután kikiértük a Hellos oldalán levő kis román temetőbe a koporsót, honvédbajtársai tisztelegtek, sortűzet adtak, s mialatt csendes pihenőre tették a kiszüvett ifjú honvédet, újra felzengett a dalkör éneke örök bucsuzól.

HIREK.

— **Reformáció emléktünnepe.** A reformáció világalakító tényének 397-ik évfordulóját ünnepli a protestáns világ. Nagyenyedi református egyházközségünk f. október hó 25-én ma délelőtt 10 órakor tart ünnepélyes istentiszteletet a templomban. Ez alkalommal imádságot: C s i k y István fejezteti lelkész, ünnepi predikációt J a n c s ó Sándor lelkész mond. F e l m é r i Sándor harmonium-kísérettel énekel C s i k y Istvánné urnó. Karénekek közreműködik F ő v e n y e s s y Bertalan vezetésével a Református egyház Iparos Dalárdája. A nagyjelentőségű ünnepre ezen az uton hívjuk meg az összes hivatalokat, hatóságokat, testületeket és nagy-közönséget. Az összes iskolák külön ünnepe október 31-én délelőtt 9 órakor lesz a templomban. Református Leikézi Hivatal.

— **Isteni tisztelet a sebesültek kórházában.** Mind több és több a sebesültek száma és ezek közül sokan vannak lengyel testvéreink is. Tiszt. T a k á c s V i d a és T ő r ő k Bertalanné tudnak velük értekezni, vigasztalni. De mily örömtű volt, amikor dr. M ü l l e r Jenőné társaival egy szobát kis imaházzá alakított át és f. hó 18-án tiszt. T a k á c s misét mondott és lengyelül szentbeszédet tartott. Az a végtelen ragaszkodás vallásukhoz teszi érthetővé, hogy lengyeleinken az orosz nem vehet erőt. Az igazi áhitat érzése látszott meg rajtuk, midőn felzendült a kath. tanító harmoniumon kísért éneke s a szentbeszédet könnyes szemekkel hallgatták meg nem csak ők, de nemes szívű hölgyeink is.

— **Gróf Majláth Gusztáv Károly** erdélyi püspök ur ahová elérhet áldott, segítő kezével, azonnal segít. Alig vett tudomást, hogy sebesült vitézeink mily ájtatosan végzik vallásuk kötelességeit, melyek könnyebbé teszik fájdalmaik elviselését, azonnal küldött szentkepes imakönyveket és megszentelt érmekeket kiosztás végett. A derék vitézek imája áldást kér a nemes főpásztorra.

— **A pénzügyi hivatalok beköltöztek az új pénzügyi székházba.** Közönségünk tájékoztásul közöljük, hogy a kir. pénzügyigazgatóság, a mellé rendelt számvevőség, a kir. adóhivatal, a kir. pénzügyőri biztosság és a pénzügyőri szakasz az új pénzügyi székházba költözött.

— **Református kántorválasztás.** A helybeli református egyház f. okt. hó 18-án tartotta kántorválasztó közgyűlését. Egyhangulag P o n g r á c z József zabolai kántor választotta meg. Pongraczban az egyház egy ifjú, jó megjelenésű, kellemes modoru kitűnő hangú kántort és jeles orgonistát nyert, kinek működéséhez méltán a legszebb reményeket fűzik.

— **Iskoláink bezárása.** Alsó-Fehér vármegye alispánja rendeletet bocsátott ki Nagyenyed város tanácsához, melyben a városban fellepett ragályos betegségek miatt az iskolákat 1914. december 5-ig bezárni rendeli. Városunkban az utóbbi napokban járványszerűleg lépett fel a vörheny, ronszó toroklób és himlő, s így ezen járványok terjedésének megakadályozása végett kiadott alispáni preventív intézkedés általános megnyugvást keltett. Tekintettel arra, hogy vármegyénk területén kolera esetek is fordultak elő, ezen ragály esetleges terjedésének és esetleges széthurcolásának is az iskolák bezárása által — eleje vétetett.

— **Református egyházi hír.** A Lelkész-Hivatal tudatja, hogy a református templomban, — valamint a mostani történelmi idők kezdetétől eddig, — úgy ezután is minden istentisztelet alkalmával buzgó imádságokat küld népünk az Egek Urához hazánk és nemzetünk megtartásáért, oltalmáért, győzelmünkért, dicsőségesen küzdő fiaink diadalmaért, a hősi halált halt lelki üdvességéért, s a bankódók, aggodalmaskodók és szenvedők vigasztalásáért. Hétköznapokon minden reggel $\frac{3}{4}$ óra, szombaton délután is $\frac{1}{2}$ óra, vasárnapokon délelőtt 9 óra; 10 óra és délután $\frac{1}{2}$ óra tartunk rendszeres istentiszteletet, s azokon külön esedezéseket. A sebesültekkel külön a kollégiumban imádkozunk. „Vigyázatok és imádkozatok!”

— **Tanítónövendékek bevonulása.** A nagyenyedi tanítóképző 32 növendéke önként katonai szolgálatra jelentkezven, Marosvásárhelyen besoroztattak a 22-ik gyalogezredhez. Városunk közönsége a távozó derék ifjainkat ma (vasárnap) délután a főiskola konviktusában ebédre hívta meg, hogy méltó módon vehessen búcsút főiskolánk ifjú növendékeitől, kik mindenképp méltó utódai a főiskola nagy alapítójának, és letételnyesei dicső őseink nagy eszméinek. A tanítóképző-intézet a besorozott növendékek eltávozására alkalmából a kollégium dísztermében ma (vasárnap) délelőtt 11 óra körül istentiszteletet tart, amelyen az imát és beszédet Juhász Albert fogja mondani. Az intézett nevében Fejjes Áron igazgató mond az ifjaknak búcsúszót. Délután $\frac{1}{2}$ óra körül tanárok és az ifjuság az állomáshoz kísérik ki a növendékeket.

— **Kik kapnak államsegélyt?** A hadbavonultak családtagjainak állami segélyezése ügyében a pénzügyminiszter újabb rendeletet adott ki, amelyben precízzen megállapítja, hogy kik tarthatnak államsegélyre igényt. A rendelet értelmében, ha a hadbavonult családfeutartó valamely intézettől vagy magánvállalattól fizetését a hadi állapotban is megkapja, hozzátartozói nem részesülhetnek segélyben. Ugyanez áll az iparosok, kereskedők, földbirtokosok hozzátartozóira, amennyiben jövedelmük kimutathatóan nem csökkent addig a mértékig, hogy a segélyre rávolnának szorulva. Akik kenyéradóiktól fizetésük helyett ajándék jellegrével bíró segélyben részesülnek, azoknak az állami segély egész összegére van jogcímük.

— **Az Edison fényjáték színház** ma két nagy előadást tart, délután 5 és este 8 óra körül. A műsor sorrendje: 1. Auzokte szorosok. Gyönyörű természet utáni felvétel. 2. Bernáth milliója. Könyvekig kacagató vígjáték. 3. A tévedés áldozata. Igen érdekfeszítő társadalmi dráma 4 felvonásban. 4. A csodakabát. Igen kedves humoros felvétel. 20 százalék a hadbavonultak hátramaradottjai segélyezésére és a Nagyenyeden levő sebesültek ápolására fordítatik.

Hálás köszönet

a nagyenyedi Vörös-Kereszt részére küldött adományokról.

(VI. közlemény.)

Hálás köszönetet mondok a kórházunkban ápolt nagyszámu sebesült vitézeink ellátására saut penzadományokért u. m. Nagyenyedi református egyház 50 kor., Football egyesület Nagyenyed* 37 kor., 24 fillér, özv. U. Kovács Józsefné 50 kor., Morágyi Istvánné (Nagybánya) 10 kor., Abaházy Józsefné (Nagybánya) 10 kor., Gálffy Jánosné 10 kor., Nagyenyedi Timar-egyesület 60 kor.

Br. Bánffy Kázmélné, elnök.

Aranyat — vasért.

Nagy Pálné gyűjtése, Nagyenyedről: özv. Eröss Istvánné 4 drb aranygyűrű, 1 ezüstóra láncszal, dr. Nagy Albertné 1 drb aranygyűrű, dr. Jeny Elekne 1 mellű, 1 pár függő, Jeny Erzsike 3 drb aranygyűrű, Gálffy Jánosné 1 drb karkötő, 1 drb mellű, dr. Ács Jenőné 1 drb aranylánc, Gombassy Irma 1 drb karkötő, 1 drb függő, Ács Endréné 1 drb aranygyűrű, 1 drb mellű, 1 pár függő, 1 drb dísz, Nagy Pálné 1 drb aranygyűrű, 1 drb arany mellű, Bartha Zoltán 1 drb aranygyűrű, Wagner Albert 1 drb aranygyűrű 1 drb arany sziv, Arany Adorjáné 1 pár korall függő, Arany Adorján 1 drb aranygyűrű, Dombrowszky Mariska 2 drb aranygyűrű, Marton Berta 1 drb aranygyűrű, Illyés Gizella 1 drb aranygyűrű, Vertien József és neje 2 drb aranygyűrű, ifj. Vagner József 1 pár függő, 1 drb medaillon, Nagy Karoly 1 drb aranygyűrű, Marer Jenő 1 drb aranykeret, Marer Arthur 1 drb szivarvágó és czeruza, Müller Géza dr. 1 drb ezüst szivarvágó, Nagy Pál 1 drb 10 frankos arany, Varró Róza 4 drb aranygyűrű; Felenyedrői: Molnár Jánosné 1 drb aranygyűrű, Benkő Martonné 1 drb aranygyűrű, Molnár Mariska 1 drb aranygyűrű, Benkő Ilonka 1 pár függő, Sechler Tamásné 2 drb gyűrű, Domaniczky Jolán 2 K, Domaniczky Kálmán 2 K, Sechler Tamás 2 K, Marton János 2 K, Makky Kálmán 1 K, Dászkál Sarolta 60 fill., N. N. 140 K; Mgykerekről: özv. Szántó Károlyné 2 drb aranygyűrű, Szántó Ilonka 2 drb aranygyűrű; Tompaházáról: Maksay Berta 1 aranygyűrű; Magyarlapádról: Kovács Pál 1 drb aranygyűrű, Makky Rózsika 1 drb aranygyűrű, Finna Béla aranytörmelékek; Csombordról: Nagy Béláné 1 drb aranygyűrű, Sikó Gergelyné 1 drb aranygyűrű, Laszló Eszter 1 drb aranygyűrű, Tollas Martonné 10 K; Enyedszentkirályról: Maté Jenő 1 drb aranygyűrű, Bartha Jenőné 1 drb aranygyűrű; Brassból: Ágoston Gizella 1 drb aranygyűrű; Miriszlóról: Angyel József és neje 20 K; Fugadról: Jaray Ferencné 1 drb jegygyűrű, Jaray Ferenc 1 drb jegygyűrű.

Illyés Gizella gyűjtése: Jerzsabek Margit 1 drb gyűrű, Baranyay Margit 1 darab kereszt, két gyűrű, Mészáros Ilona 1 gyűrű, Klein Zelma 1 gyűrű, Tomai Róza 1 gyűrű, Gálffy Róza 1 bross, Gálffy Margit 1 gyűrű, Nagy Margit 1 fülbevaló, Matéffy Ilona 1 bross, Gruber Lujza 1 gyűrű, Felméri Istvánné 4 K, Czajkovszky Jolán 1 fülbevaló, Varga Erzsébet 1 bross, 1 gyűrű, Nagy Teréz 1 fülbevaló, Man Elza 1 fülbevaló, Horváth Margit 1 gyűrű, Incze Istvánné, Nagy Geza, Incze Klara, Incze Gizella, Pap Jolán, egy-egy darab gyűrű, Ács Annuska 4 K, Z. Szócs Róza, Klein Irén, Izrael Jolán, Hegyi Ilona, Fülöp Róza, Matéffy Lajosné, Balázs Maria, Balázs Erzsé 1—1 pár fülbevaló, Dr. Ács Jenő 4 K, Balázs Gerőné 1 karperecz, 1 drb gyűrű, Balázs Ilona ezüst lánc, Vajna Janka karkötő, Gabor Margit 1 medaillon, Cseh Lujza 2 drb gyűrű, Sipos Maria 4 K, Gabor Laci 1 pár függő, Földes Laci 5 K, Sándor János 1 drb gyűrű, Sándor Jánosné 1 drb gyűrű, Galubich Ilona 1 drb gyűrű, Baras Irén, 1 függő.

Adományaitok fogadják hálás köszönetemet:

Szász Józsefné.

— **Az Agrár takarékpénztár részvénytársaság Marosvásárhelyt** értesíti ügyfeleit, hogy úgy a központban mint a nagyenyedi fiókin tétel a moratorium tartama alatt is elfogad betéteket könyvecskére és folyó számlára előnyös kamatozás mellett és azokat a moratorium alatt is megállapodás szerint fizeti vissza. 270 9—

NYILT-TÉR.

Naponta friss házi kenyér

kapható, durabonként 1 és 2 korona árban Alsóporond-utca 36. szám.

382 4—4

Ifj. Székely Mihályné.

Megjelent

az ötvennegyedik évfolyamu közhasznú **Nagyenyedi Lőcsey Sp. Lajos-féle**

NAPTÁR

az 1915-ik évre.

Ára **30** fillér.

Öfelsége és Vilmos császár arcképeivel. Az erdélyrészi országos vásárokat betűrendben és havi összeállításban tartalmazza. A háború leírása. Érdekes olvasmányok. Kapható: **Földesnél, Círnernél, Fenchelnél** és az újságárusoknál.

6813—914. közig. sz.

Hirdetmény.

Nagyenyed r. t. város tulajdonát képező Kossuth Lajos-utca 27. sz. alatti **lakóépület** (u. n. órnagyi lakás) 1915. évi január hó 1-étől kezdődőleg egy havi kölesönös felmondás kikötése mellett f. évi november hó 5-én d. e. 10 óra körül a városháza tanácsstermben nyilvános szóbeli árverésen a szokásos feltételek mellett bérbe fog adatni.

Városi Tanács.

Nagyenyed, 1914. október hó 11-én.

Sándor Jenő,

polgármester.

384 2—3

Elismert legtartósabb

és legolcsóbb szöttesárak

Lingner György

nagyenyedi szövőgyárából

előírt gyári áron kaphatók

a gyári raktárban Szentkirály-utca 106. sz.

Ifj. Mészáros János és Társánál Főter

és a Fogyasztást szabályozásban

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár Részvénytársaság villamos üzemű könyvnyomdájában Nagyenyeden